

Fotografalar: Dünya Gazetesi, Fotograf Arşivi

100 MİLYAR DOLARLIK SORUN!

2014'TEKİ ÜÇ HANELİ FİYATLARDAN 28 DOLARA İNDİKTEN SONRA PETROL FİYATLARI SIÇRAMA GÖSTERDİ. 80 DOLARI GÖREN FİYATLARIN YENİDEN ÜÇ BASAMAĞA ULAŞMASININ KÜRESEL EKONOMİK BÜYÜMEDE 16 BAZ PUANLIK ETKİ YARATACAĞI HESAPLANIYOR. PETROL FİYATLARININ 100 DOLARA ÇIKMASININ KÜRESEL EKONOMİYE MALİYETİNİN İSE EN AZ 100 MİLYAR DOLAR OLACAĞI BELİRTİLİYOR.

Küresel piyasaların en önemli gündem maddelerinden birini petrol oluşturmaya devam ediyor. Fiyatlardaki yükselişin sürmesi enerji ithalatçısı ülkelerin, birçok üreticinin maliyetlerinin yükselmesi ve enflasyonun yükselmesi anlamına geliyor. Petrol fiyatlarının başlıca belirleyici unsuru olan talebin devam etmesi ve küresel çapta arzı etkilemeye devam etmesi beklenen jeopolitik risklerin sürmesi nedeniyle analistler fiyatlardaki artışın devam edeceğini öngörüyor. Şu sıralar 79-80 dolar aralığında hareket eden petrol fiyatlarının 100 dolara çıkmasının küresel ekonomiye maliyetinin en az 100 milyar dolar olacağı hesaplanıyor.

Ham petrol fiyatları dört yıl önce üç basamaklı rakamlarda geziyordu. Fiyatlar, Haziran 2014'te 105 dolar seviyesinde iken, 2016 yılının başlarında 28 doların altına gerileyerek, bu zaman aralığı için düşüş trendi çizdi. 2016'dan sonra ise genel itibarıyla yükseliş eğilimi gösterdi.

80 dolar sınırını aştı

Haziran ayında ham petrol fiyatları Kasım 2014'ten bu yana ilk kez varil başına 80 doların üzerine çıktı.

İsviçre merkezli finans kuruluşu UBS, 'güçlü küresel talep', OPEC'in arz kısıntısı ve 'jeopolitik riskler ile yaptırım' kaynaklı belirsizliğin petrol varil fiyatını 100 dolara çıkarabileceği tahmininde bulundu. Böyle bir gelişmenin ekonomik sonuçlarının ise çok ağır olabileceği, hatta Amerikan ekonomisini resesyona bile sürükleyebileceği uyarısı da yaptı. ABD'de yaşanan son altı resesyonun beşinde önce petrol fiyatlarında büyük bir sıçrama yaşanmıştı.

Arend Kapteyn liderliğindeki UBS ekibinin raporuna göre fiyatlardaki değişim küresel ekonomik büyümeyi ve enflasyonu doğrudan etkileyecek ve etkileri ağırlıklı olarak gelişmekte olan ülkelere hissedilecek mali politika değişimlerine yol açabilecek.

UBS'in yaptığı hesaplara göre petrol fiyatlarının 100 dolara çıkması küresel ekonomide 16 baz puanlık kayba yol açacak. UBS, 2019 için küresel GSYH artışı tahmini ni yüzde 4.0'den yüzde 3.86'ye indirdi. Bu, dünya ekonomisinde 100 milyar dolarlık kayıp anlamına geliyor. UBS, fiyatlardaki yükseliş trendinin son 70 yılda 11'inci büyük artış olduğunu ve fiyatların daha

da yükselme olasılığının ciddiye alınması gerektiğini belirtti.

Türkiye'yi nasıl etkiler?

Bunun gerçekleşmesi halinde küresel enflasyonun yüzde 4'e yükseleceği öngörüsünde bulunan UBS, birçok merkez bankasının faizler konusunda harekete geçmek zorunda kalacağını kaydetti. Fiyatların 100 doları gördüğü senaryoda UBS, Türkiye'nin 250 baz puanından fazla faiz artışına gitmek zorunda kalabileceğini öngördü. Meksika'nın 100+ baz puan, Brezilya'nın 150+ baz puan faiz artırılabileceğini ifade eden UBS; Tayland, Güney Kore, Malezya, Polonya ve Güney Afrika'nın faizi artırmak zorunda kalacağını belirtti. Bu ülkelerin aksine, Rusya'nın 100 baz puan faiz indirebileceği belirtildi.

ABD tahtını sağlamlaştırdı

Diğer yandan ABD, petrol üretiminde dört yıl üst üste ilk sırada yer aldı. Dünya petrolünün yüzde 14'ünü üreten ABD, tüketimde alanında da yüzde 20 ile dünya lideri.

British Petroleum'un (BP) 2018 Dünya Enerji İstatistik Görünümü ve geçmiş yıllardaki raporlarından derlenen bilgilere göre, ABD petrol ve petrol ürünleri üretiminde geçen yıl yine zirvede yer aldı.

Ham petrol fiyatlarının geçen yıl artışa geçmesiyle ABD'nin petrol üretimi 2017'de bir önceki seneye göre yüzde 5.6 artış göstererek günlük ortalama 13 milyon varille dünya genelinde ilk sıradaydı.

Böylece, ABD, dört yıl üst üste dünyanın en fazla petrol ve petrol ürünleri üreten ülkesi oldu.

Küresel petrol piyasasındaki arz fazlasını düşürmek için Ocak 2017'de ham petrol üretim seviyelerinde kısıtlamaya giden Suudi Arabistan ve Rusya'nın petrol üretiminde ise geçen sene düşüş görüldü.

Suudi Arabistan'ın ham petrol ve petrol ürünleri üretimi geçen sene bir önceki yıla göre yüzde 3.6 düşüşle günlük ortalama 12 milyon varile gerilerken, bu ülke söz konusu alanda dünyada ikinci sırada geldi.

Toplam petrol üretimi geçen yıl bir önceki seneye göre yüzde 0.1 azalışla günlük ortalama 11.26 milyon varile düşen Rusya ise bu alanda dünya üçüncüsü oldu.

Geçen sene dünyadaki toplam petrol ve petrol ürünleri üretiminin yüzde 14.1'i ABD'de gerçekleşirken, ülke dünya genelindeki petrolün yüzde 20.2'sini tek başına tüketti ve bu alanda da zirvede yer aldı.

Buna göre, ABD'nin petrol tüketimi 2017'de bir önceki yıla göre yüzde 1 artışla günlük ortalama 19.88 milyon varile yükseldi.

Ayrıca, ABD, BP petrol verilerinin toplanmaya başladığı 1965 yılından bu yana küresel petrol tüketiminde de liderliği bırakmadı.

Dokuz yıldır üst üste doğalgaz üretiminde lider

ABD, ayrıca, geçen sene küresel doğalgaz üretiminde de yine ilk sırada geldi. Ülkenin doğalgaz üretimi 2017'de bir önceki yıla göre yüzde 1 artış gösterdi ve yıllık 734.5 milyar metreküpe yükseldi. ABD'nin küresel doğalgaz üretimindeki payı da geçen yıl yüzde 20 oldu.

Böylece, doğalgaz üretiminde Rusya'yı 2009'da geride bırakan ABD, bu alanda dokuz yıl üst üste dünyada ilk sırada yer aldı.

Geçen yıl 635.6 milyar metreküp doğalgaz üreten Rusya bu alanda dünya ikincisi olurken, İran ise 223.9 milyar metreküplük doğalgaz üretimiyle bu alanda üçüncü oldu. Ayrıca, ABD, geçen sene dünya genelindeki doğalgazın yüzde 20.1'ini tek başına tüketti ve bu alanda da yine zirvede yer aldı.

Doğalgaz tüketimi geçen sene bir önceki yıla göre yüzde 1.2 düşüş kaydederek 739.5 milyar metreküpe gerileyen ABD, buna rağmen, dünyanın en çok doğalgaz tüketen ülkesi oldu.

OPEC'in üzerindeki baskı artıyor

Bu arada ABD hükümetine, "petrol fiyatlarını ve piyasasını manipüle etmek" gerekçesiyle OPEC'e karşı dava açma hakkı sağlayacak "Petrol Üreten ve İhraç Eden Kartellere Hayır (NOPEC)" adlı yasa tasarısının, Kongre'den geçmesi halinde OPEC'e karşıtlığıyla bilinen ABD Başkanı Trump tarafından imzalanarak yasalastırılmasına kesin gözüyle bakılıyor

ABD Başkanı Donald Trump, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nü (OPEC) yüksek ham petrol fiyatları nedeniyle eleştirirken, ABD Kongresi'nde yeniden gündeme gelen eski bir yasa tasarısı OPEC'in üzerindeki baskıyı artırıyor.

İlk defa 2000 yılında ortaya çıkan ve bugüne kadar 16 kez ABD Kongresi'ne sunulan "Petrol Üreten ve İhraç Eden Kartellere Hayır (NOPEC)" adlı yasa tasarısı, geçen hafta ABD Temsilciler Meclisi Yasama Komitesi'nden Temsilciler Meclisi Genel Kurulu'na gönderildi.

Daha önce Kongre'de onaylanan ancak 2007'de dönemin ABD Başkanı George W. Bush ile 2012'de Başkan Barack Obama tarafından karşı çıkılan, hatta veto edilmekle tehdit edilen tasarının, bu sefer Kongre'den geçmesi halinde OPEC'e karşıtlığıyla bilinen Başkan Trump tarafından imzalanarak yasalastırılmasına kesin gözüyle bakılıyor.

NOPEC'in yasalastırılması halinde ABD hükümeti için "ham petrol fiyatlarını ve küresel petrol piyasasını manipüle etmek ve Amerikan petrol endüstrisiyle ekonomisini milyarderlerce dolar zarara sokmak" gerekçeleriyle OPEC'e karşı dava açma hakkı doğarken, ayrıca ABD'nin kartelden milyarlerce dolar tazminat isteyebileceği belirtiliyor.

Ek vergi gelirleri

Ham petrol fiyatlarının 70-80 dolar bandında seyretmesi ABD'li kaya petrolü üreticileri için olumlu bir ortam yaratırken, aynı zamanda hızla büyüyen enerji sektörünün ekonomiye katkısı, ülkenin petrolde dışa bağımlılığının azalması ve federal hükümet için de ek vergi gelirleri anlamına geliyor.

Kasımda yapılacak ABD Kongresi seçimlerinden önce benzin fiyatlarının yükselmesini Amerikan halkı için olumsuz bir gelişme olarak değerlendiren ve yüksek petrol fiyatlarını sıkça eleştiren Trump'ın, OPEC hakkındaki olumsuz yorumları 30 yıl öncesinden başlıyor.

1987'de yazdığı "Trump: Anlaşmanın Sanatı" adlı kitabında, OPEC yüzünden petrol fiyatlarının yükseldiğini ve ABD'li hava yolu şirketlerinin harap olduğunu öne süren Trump, 2011'de kaleme aldığı "Sert Davranma Zamanı: Amerika'yı Yeniden 1 Numara Yapmak" adlı kitabında da anti-tröst yasalarını ihlal ettiği ve petrol fiyatlarıyla oynadığı için OPEC'e dava açılması gerektiğini savunmuştu.

ABD'de finansal krizin devam ettiği 2009'da CNN'in ünlü yorumcusu Larry King ile söyleşi yapan Trump, "Ekonomi iyiyeye gitmeye başlasın, OPEC sorunumuz olacak. Yeniden petrol fiyatlarını yükseltip ekonomiyi mahvedecekler. Dünya ayağa kalkar kalkmaz, OPEC çirkin başını kaldırıp yeniden dünyayı yok edecek" yorumunu yapmıştı.

Trump, Nisan ayında Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "Görünüşe bakılırsa OPEC, yine iş başında. Denizlerdeki tam dolu gemiler dahil, her yerde rekor seviyede petrol var. Petrol fiyatları yapay olarak çok yüksek! Bu iyi değil ve kabul edilemez!" ifadelerini kullanmıştı.

Trump, yine Twitter hesabından yaptığı paylaşımda, "Petrol fiyatları çok yüksek, arkasında yine OPEC var, bu iyi değil." değerlendirmesinde bulunmuştu.